

a) die 25 Ianuarii 1848 pro Italia et insulis adiacentibus statutum est, ut nullus in religionem admittatur, absque literis testimonialibus, tum Ordinarii originis, tum etiam Ordinarii loci, in quo postulans, post expletum XV annum aetatis sua, ultra annum moratus fuerit:

b) item altero decreto "Regulari disciplinae", regulae ac leges statutae sunt, sive quod ad modum probandi eos qui postulant religionem ingredi, sive quod ad modum eos admittendi ad professionem:

c) denique die 19 Martii 1857 per decretum quod incipit "Neminem latet", statutum est, ut peracta probatione, iuxta legem concilii tridentini, novitii vota simplicia emittant, si tamen decimumsextum aetatis annum expleverint vel aetatem habeant maiorem, forte a constitutionibus requisitam; quoad laicos vero aut conversos, postquam ad eam pervenerint aetatem, quae in constitutione Clementis VIII, quae incipit "In supremo", praefinita est. (1) Tum vero professi votorum simplicium, post triennium, si digni habiti fuerint, ad votorum solemnium professionem admittantur; nisi forte, ex constitutionibus Ordinis, longius tempus requiratur. Item superiori conceditur, si iusta adsit causa, ultra triennium professionem differre, modo ultra aetatem annorum viginti quinque expletorum, id non fiat.

Ex quibus decretis apparet, quantum immutatae sint leges tridentinae, quoad nonnulla capita in hac materia; quod multo magis liquet ex declarationibus datis ab eadem S. Congregatione die 21 Iunii 1858 et 6 Augusti eiusdem anni, tum 9 Decembris 1859 itemque ex constitutione Pii IX, *Ad universalis* 7 Septembris 1862, in qua statuitur: Solemnam professionem irritam esse, nisi simplicia vota iuxta decretum a S. Congregatione latum anno 1857 praemittantur. Quibus addenda est et illa superius memo-

(1) Aetas pro his requisita est annus vigesimus primus, expletus. Cf. Instruct. iussu Clem. VIII. edit. 19 Mart. 1603 (apud Lucidi, *Op. cit. Vol. III. pag. 442. §. Tempore; edit. 1883.*)

rata declaratio, qua professio tacita omnino abrogata edicitur (1).

387. Ad ea quae ad religiosam professionem referuntur, illud etiam pertinet, ut si quis de eius validitate, ob vim et metum vel ob defectum aetatis aut alterius necessarii requisiti, dubitationem moveat, iudicium de ea institui possit ac debeat. Concilium tridentinum (*Sess. XXV. cap. 19 de Ref. Reg.*), generaliori quidem ratione, normas praestituit quibus hoc iudicium instituendum sit; ut scilicet I. iudicium fieri debeat tum a superiore regulari, tum a loci Ordinario; II. vero ut nemini fas sit e monasterio discedere, antequam invaliditas professionis fuerit declarata; potissimum vero III. ut nemo ad impugnandam suam professionem admitti possit, nisi id faciat intra quinquennium ab eius emissione: si enim maius temporis spatium elapsum sit, censeri potest per tacitam illam professionem, de qua diximus, facto ipso vere religiosum esse, etiam admissa prioris professionis invaliditate. At vero Benedictus XIV constitut. *Si datam, IV nonas Martii 1748,* magis determinata ratione, normas concilii tridentini explicavit, atque definivit, variis perpensis casibus qui possunt occurrere, et ratione praestituta processus hac in re perficiendi. Nominatim praecepit, ut habeatur *defensor* professionis religiosae *ex officio*, sicuti in causis matrimonialibus defensor habetur vinculi matrimonialis. Insuper si in hoc primo iudicio professio irrita declaretur, defensor teneatur omnino appellare, et nonnisi habita dupli sententia conformi pro nullitate professionis, regularis e claustris egredi queat.

388. Remedium tamen *restitutionis in integrum*, quandoque adhibetur, ubi iustis de causis aliquis admittitur ad impugnandam suam professionem etiam post elapsum quinquennium. Id autem nonnisi auctoritate Sedis apostolicae fieri potest. Tum vero duplex movetur quaestio: I. utrum detur locus restitutioni in integrum post lapsum quinquen-

(1) Cf. *Acta S. C. super Statu Regularium ab archiepiscopo philippensi collecta; Lucidi op. cit. Vol. II. pagg. 83 sqq. ed. 1883.*

nium; II. utrum constet de nullitate professionis. Denique ex eadem auctoritate apostolica aliud adhibetur remedium *dispensationis ad cautelam*, quando nempe satis non constat *iudicialiter* de nullitate professionis, aliunde vero tranquillitati conscientiae prospiciendum est simulque graves sunt causae ob quas de validitate professionis dubitari possit (1).

SCHOLION

Pauca subicimus de monialibus, quatenus peculiari modo quaedam de iis in iure statuuntur praeter ea quae generaliter regulares attingunt.

1. Generalis instar regulae haberi debet, moniales, proprii nominis significatione, eas intelligi quae vere solemnia vota profitentur.

2. Hinc quae lege ecclesiastica de monialibus statuuntur, ad has dumtaxat *per se* pertinent; cum tamen hisce praesertim diebus plurima exsistant foeminarum instituta votorum simplicium, quaedam iis etiam debita proportione convenient.

3. Moniales pressi nominis (heic 1) non subiacent novis iis legibus, quas regularibus postremis hisce temporibus latae memoravimus (386).

Id enim aperte evincit ratio ipsa loquendi, quae eas leges unice ad viros pertinere ostendit. Quare iis solum exceptis in quibus expresse nominantur, reliqua ad eas minime spectant.

4. Recte igitur infert Iosephus Ferrari (2), monialium receptionem, probationis ac professionis tempus adhuc regi dispositione iuris communis, ante nupera haec decreta viventis.

5. Porro ad receptionem *quod* attinet, duo maxime notanda sunt, *examen* scilicet *vocationis* et *dos* quae ad mo-

(1) Accuratissime quae ad clerum regularem spectant collegit Lucidi Vol. II. pagg. 3 sqq. ed. cit.

(2) *Summ. Instit. cann. num 228 nota 3 in fine.*

nialium congruam sustentationem constitui debet cum eae religionem ingrediuntur.

Examen enim statutum est a concilio tridentino (1), ut plene explorata sit puellae voluntas, utrum libere vel coacte religionem ingrediatur. Cogentes autem anathemate ferriuntur.

Hoc examen fieri debet ab episcopo aut eius vicario, vel ab alio quem episcopus designaverit.

Dos vero constitui debet, etiamsi monasterium in quo novitia profitetur, iam redditus habeat sufficietes ad congruam sustentationem monialium, eaque transit in dominium monasterii post novitiae professionem.

6. Item ad moniales proprie dictas seu votorum solemnium, leges arctissimae pertinent de religiosa *clausura*.

Verum de his aptior disserendi est locus libro insequenti, quando agendum erit de monasteriis.

7. Si quae sint monialium instituta, quae puellas educationis gratia recipere possunt, animadvertisendum est, oportere ut puellae habitent loco a monialibus seiuncto, et insuper servent statutas clausurae leges.

8. Monasteria monialium visitari debent ab episcopo, vel a praelato regulari si monasterium sit exemptum.

9. Moniales de quibus hactenus dictum est, neque expelli e monasterio possunt, neque in aliud monasterium transferri absque Sedis apostolicae auctoritate.

Reliqua quae magis practica sunt, conferri possunt penes auctores qui data opera de monialibus scripsierunt (2).

§. V. *De statu religioso minus perfecto, seu de congregationibus votorum simplicium nuncupatis.*

389. Hactenus de veri propriique nominis religiosis ordinibus locuti sumus. Necesse tamen est pro praesenti potissimum Ecclesiae statu aliquid addere, de iis congregatio-

(1) *Conc. Trid. Sess. XXV cc. 17. 18. de regul. cum Resol. S. O. C. in edit. Richter.*

(2) *Pelizzarius Franciscus S. I. De Monialibus edit. correcta a Ioan. Franc. Montani eiusd. Soc. Romae 1761; Lucidi op. cit. Vol. II. pagg. 129-344 etc.*

nibus utriusque sexus, quae minus perfecta ratione religiosam vitam profitentur; quatenus tum carent votorum *solemnitate*, tum etiam, saltem in quibusdam, eorum *perpetuitate*. Aliae ex his denique sunt quae nulla prorsus habent vota, licet communem vitam sectentur; sed hae saecularibus personis profecto sunt accensendae, non vero regularibus, nisi sensu quodam latissimo.

390. Redeuntes modo ad illas congregations quae vota habent simplicia, hae dividuntur iuxta quosdam recentiores canonistas, in congregations regulares *proprie dictas*, et in congregations regulares *improprie dictas*. Prioris generis congregations *substantiam* habent status religiosi, tum quod vota habeant perpetua, tum quod haec emittantur in religione aliqua approbata, tum quod ea a legitimo eiusdem religionis superiore acceptentur, haec enim tria requiruntur ex praesenti ecclesiae disciplina, ut aliqua congregatio religiosa proprie dicta haberri possit. Diximus autem his contineri substantiam status religiosi, quia ad eam habendum, licet modo minus perfecto, ex communi doctorum sententia votorum solemnitas non requiritur. Alterius vero generis congregations, cum his requisitis omnibus non gaudeant ac nominatim votorum perpetuitate, nonnisi sensu minus proprio congregations regulares dici possunt.

391. Circa huiusmodi congregations, prout ab *ordinibus* regularibus discriminantur, haec tenenda sunt:

a) quae in iure de regularibus continentur, *per se* iis applicari non possunt; in iure enim nonnisi ordines qui habent vota solemnia, considerantur:

b) hinc privilegia quae ex iure regularibus tribuuntur iis communia nullatenus sunt:

c) sunt tamen quaedam ex huiusmodi congregationibus, quae ex *peculiari apostolico privilegio*, eodem *exemptionis* iure ac ordines religiosi fruuntur; tum vero si id constet, in eodem censu *quoad illud* habendae sunt:

d) reliquae Ordinarii iurisdictioni *per se* subiiciuntur, iis dumtaxat exceptis quae ad superiorem pertinent auctoritatem; ex. gr. si constitutiones alicuius congregationis licet non exemptae fuerint a Sede apostolica approbatae,

Ordinarius facultatem non habet aliquid in iis immutandi inconsulta Sede apostolica: neque etiam in id potest se immittere quod ad internum earum regimen pertinet. Confer de his alias inter, Bouix (1).

e) Quod vero spectat ad erigendas novas domus, approbatione indigent episcopi quemadmodum et ipsi ordines regulares, ex decreto concilii tridentini et Const. SS. D. N. Leonis XIII quae incipit "Romanos Pontifices", VIII. Id. Maii MDCCCLXXXI. §. Quum res.

§. VI. *De regularium exemptionibus ac privilegiis.*

392. Cum regulares inter personas quae ad hierarchiam iurisdictionis pertinent numerentur, ea nominatim de causa quod exempti sint ab aliquo gradu inferioris iurisdictionis, et immediate Sedi apostolicae subiecti; hinc aliquid de huiusmodi exemptionibus et privilegiis dicendum est. Inutile tamen foret ea persequi, quae peculiari quadam ratione singulis religiosis ordinibus a Romanis Pontificibus concessa sunt: hinc ea solum spectanda veniunt quae generali modo omnibus religiosis ordinibus conferuntur. Haec inter, primum obtinet locum exemptione regularium ab iurisdictione ordiniorum (2).

393. Exemptione regularium qua fit ut *immediate Romano Pontifici* subiificantur, si in tota sua amplitudine spectetur, illud contineret ut episcopi nihil possent circa regulares. At vero Ecclesia ita huiusmodi privilegium in serie temporum moderata est, ut plura ademerit huic exemptioni, et regulares quoque in iis auctoritati episcopali subiecerit. Nominatim vero concilium tridentinum dupli modo id confecit, tum primo quaedam directe episcopis tribuendo erga regulares *auctoritate ordinaria*, tum plura iisdem conce-

(1) *De iure Regularium Tomo II. pag. 350 seqq. Edit. 2.*

(2) Cfr. "De exemptione Regularium conservanda et confirmanda", *Commentarius Victoris De Buck e Soc. Iesu*; Bruxellis 1869. Egregium est opus doctissimi maximeque laudandi scriptoris, omnino legendum.

dendo tamquam Sedis apostolicae delegatis. Nominatim vero hac in re haec recensenda sunt:

a) episcopus tamquam delegatus Sedis apostolicae corrigerere potest et punire religiosos degentes extra claustra, si deliquerint (*Conc. Trid. Sess. XXV. cap. 14*):

b) item si regulares etiam in claustris degentes *notorie* sint rei, episcopus exigere potest ut a superioribus suis puniantur, et si id neglexerint per semetipsum punire (*ibid.*):

c) regulares absque episcopi *approbatione*, fidelium saecularium confessiones audire non possunt, neque absque eius facultate absolvere a casibus ab episcopo reservatis, etiamsi facultatem habeant absolvendi a casibus et censuris reservatis a Pontifice, *dummodo in iis non contineantur*; itemque *in aliena ecclesia*, episcopo non *probante*, concionari nequeunt, nec *in sua episcopo contradicente*:

d) in iis vero quae ad curam animarum, et sacramentorum administrationem pertinent, parochi regulares episcopo subiiciuntur: item regulares servare debent censuras, interdicta, dies festos ab episcopo in sua dioecesi statutos, etc. Plura etiam huc spectant quae iuribus parochialibus accensentur, quaeque a regularibus, nonnisi iis qui de coenobio et familia sunt et intra septa domus regularis habitant, praestari possunt:

e) denique ad publicum quod attinet cultum, nihil etiam in suis ecclesiis absque episcopi *approbatione* inducere possunt.

394. Privilegia autem regularibus conceduntur, duplificatione scilicet vel *immediate*, concessione quae ipsis fit a Sede apostolica, vel *communicatione* (1) cum privilegiis alterius ordinis, cui *immediate* sunt concessa. Ubi tamen notandum est:

a) si quaedam sint privilegia, quae expresse clausulam contineant, ut immediata concessione opus sit ut quis eis fruatur, haec in quacumque generalissima communicatione non contineri.

b) Iuxta communiorum sententiam, exemptionem a iurisdictione ordinarii haberi non posse per meram privilegiorum communicationem, sed requiri ut immediate et in individuo concedatur.

Ceterum, ut initio animadvertisimus, privilegia regularibus concessa ob gravissimas causas et maximum ecclesiae bonum, atque in primis ut universalis luculenter appareat potestas iurisdictionis in Romano Pontifice, tot tantaque sunt ut ea hic singillatim persequi impossibile simul ac supervacaneum foret. Insuper quilibet ordo regularis privilegiorum sibi concessorum accuratissimam quo fieri potest ex authenticis monumentis compactam syllogen habere omni studio contendit, quo facilius ea, ubi opus sit, probare ac tueri rite valeat.

(1) De hac praeclare disserit alios inter Reiffenstuel, *ad tit. de Privil. (V. 33) §. III.*